

ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

Питання економічного розвитку є важливим для визначення перспектив розвитку країни, її регіонів, тієї чи іншої соціальної структури. Враховуючи постійну трансформацію економічної підсистеми суспільства на глобальному рівні і на рівні країни, галузей і компаній, безперечно необхідно досліджувати і особливо приділяти увагу пошуку нових ефективних напрямків та механізмів розвитку.

Поняття розвитку суспільства відіграє важливу роль в розвитку економічної науки взагалі. Розвиток суспільства – це поступова трансформація структури суспільства як цілісної системи, разом з функціонально пов'язаними між собою складовими, в результаті якої здійснюється якісний перехід системи від одного стану до іншого [1].

Дослідженню теорій економічного розвитку приділена достатня увага таких вітчизняних і закордонних економістів: В. Гейця, С. Єрохіна, Г. Ялового, В. Шевчука В. Парето, Й. Шумпетера, В. Росту, А. Льюїса. Разом з тим проблеми сучасного економічного розвитку потребують постійного поглибленого дослідження, в першу чергу, з питань обґрунтування стратегії розвитку національної економічної системи, вибору ефективних форм та напрямів [1].

Економічний розвиток характеризується трансформацією ринкової та виробничої кон'юнктури в довгостроковому періоді, протягом якого значна роль приділяється інвестиційним, інноваційним, технічним і технологічним чинникам розвитку економіки, а також факторам економічної власності та механізму господарювання. Завдяки економічному розвитку будь-яка економічна система переходить від одного етапу до іншого. Так, наприклад, від нижчої стадії капіталізму у вищу. В той самий час та ж сама економічна система переходить від одного стану (наприклад, доіндустріального) до іншого (індустріального).

Отже, економічний розвиток суспільства є процес, який охоплює економічне зростання, структурні зрушення в економіці, рівень і якість життя населення.

Поняття економічного розвитку тісно пов'язано з поняттям економічного зростання. Економічний розвиток – це таке економічне зростання, що супроводжується вагомими структурними та організаційними змінами в господарській сфері суспільства.

Економічний розвиток можна конкретизувати за допомогою таких показників: обсяг виробництва валового внутрішнього продукту та його похідних на душу населення; певна структура суспільного виробництва – частка промисловості та сільського господарства в народному господарстві; показники використання природних ресурсів (обсяги залучення земельних, паливно-енергетичних та інших ресурсів); обсяг, темпи розвитку та питома вага прогресивних галузей промисловості; рівень зайнятості населення за кількісними та якісними показниками; рівень організації та ефективності суспільного виробництва, який виражається розміром продуктивності праці, якості продукції тощо.

Якщо розглядати економічний розвиток в чисто функціональному аспекті (тобто в короткостроковому та довгостроковому ринкових періодах) можна виділити такі три його типи:

екстенсивний економічний розвиток, коли економіка розвивається внаслідок механічного нарощування обсягів витрат ресурсів;

інтенсивний тип економічного розвитку, внаслідок якого здійснюється вдосконалення технічних, технологічних, економічних та інших систем;

детенсивний економічний розвиток, при якому відбувається погіршення технічного і технологічного рівнів виробництва, тобто національна економічна система в цілому деградує. При детенсивному розвитку для виробництва одиниці додаткової продукції необхідно збільшення обсягів ресурсів більш як на одиницю, що є збитковим для економіки.

Такий тип характерно для економіки України кінця ХХ в. У сучасній науковій літературі базовим поняттям історичного аналізу є поняття економічної системи як певного механізму функціонування та розвитку національної економіки та її підсистем.

Основними факторами економічного розвитку є технічні, технологічні, екологічні, економічні, трудові, соціальні, політичні, духовні, географічні, демографічні, соціально-економічні, правові, інформаційні, інтелектуальні та ін.

Отже, економічний розвиток суспільства є процесом, який охоплює економічне зростання, структурні зрушення в економіці, рівень і якість життя населення [1].

На сьогодні, економічне зростання є однією з найважливіших соціальних проблем, які постійно привертати увагу економістів, політиків та міжнародних організацій. Саме сутність і темп економічного зростання визначають динаміку економічного розвитку кожної країни, гарантує прогресивний розвиток суспільства, перехід від найнижчого до найвищого ступеня розвитку.

А саме, це проявляється у збільшенні ВВП, НД, національного багатства, національного капіталу, зміцненні економічної могутності держави. Отже, зростаюча економіка є основною умовою підвищення рівня життя людей та вирішення соціально-економічних та екологічних проблем. За умов економічного зростання відкриваються нові робочі місця, зменшується безробіття; прогресує розвиток науки, освіти, охорони здоров'я та спорту. Це все є можливим лише в контексті збільшення національного продукту, що використовується для задоволення цих потреб.

Отже, забезпечуючи економічне зростання, держава може досягти такі цілі: поліпшити умови життя населення; реалізувати досягнення НТП на практиці; збільшити виробничі можливості економіки; зменшити рівень соціальної диференціації доходів населення і стабілізувати економічну систему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довгань Л.Є. Стратегічне управління : навч. посібн. / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. – К.: Центр навч. літ-ри, 2019. – 440 с.
2. Т. Унковська. – Нова економічна стратегія для України. 24.02.2017.
<https://dt.ua/macrolevel/nova-ekonomichna-strategiya-dlya-ukrayini-.html>